

Forsaauidt det herunder har været Tale om at danne et særligt overordnet Kjøbstadsraad enten for hver Kjøbstad for sig, eller for de til samme Amt hørende Kjøbstæder, eller for de til en større Kreds s. Gr. et Stift hørende Kjøbstæder, skal Udvalget ikke her opholde sig ved noget af disse Alternativer, da det efter de stedfundne Forhandlinger antager, at der ikke videre derom vil være Spørgsmaal. Udvalget skal derfor kun holde sig til det Forslag, at indordne Amtets Kjøbstæder, sammen med Amtets Landdistricter, under et sælles Amtsraad, og skal her strax udtale det som sin bestemte og eenstemmige Overbevisning, at det er ad denne Vej, at et stort og følgerigt Skridt i vor indre Udvikling bør skee.

Den forældede Forestilling om en væsentlig og gennemgribende Modsætning mellem Kjøbstad og Land, der er den eneste Hindring for en saadan Forening, har hverken Hjemmel i Danmarks Historie, eller i de virkelig hos os bestaaende Forhold, navnlig efterat Værnepligtens Ligeliggjørelse, Consumtionens Ophævelse og fremfor alt Grundlovens Valgsystem i Hovedsagen alt har gennemført den Sammenslutning, hvoraf Udviklingen af Landets materielle Velstand og Uddannelsen af den rette statsborgerlige Aand er betinget. Med en ny Ræringslovgivning, der ved faste Bestemmelser ordner dette Forhold, vil det sidste Mellemværende være udjevnet, som endnu vedligeholder en Spænding, der dog væsentlig henter sin Ræring fra det Ubestemte og Vilkaarlige i dette Forholds nuværende Ordning. Men i alt Væsentligt eksisterer selv denne Fordom ikke mere. Erfaringen lærer dagligen Kjøbstæderne, hvorledes deres Opkomst gaaer jevnssides med, — ja ligesom er betinget af det dem omgivende Oplands Udvikling; den lærer Landboerne, hvorledes ikke blot Afsetningen af deres Producter og Forsyningen med deres Fornødenheder, men deres hele Deelagtiggjørelse i Civilisationens Goder er knyttet til den Kjøbstad, som for dem er det, ved geographiske og historiske Forudsætninger betingede, naturlige Foreningspunkt. Dette Værelforhold udvikler sig stedse stærkere, eftersom Communicationsmidlernes Lethed, Omsætningernes Betydning

og alle sociale Berøringers Livlighed tiltager, og dermed vører da ogsaa den almindelige Bevidsthed, at de naturlige Genheder i enhver social Ordning danne Kjøbstæderne, hver med sit Opland, eller, hvad der er det samme, de ligesom af Naturen selv dannede mindre Landdistricter, hver med sin Kjøbstad, som Centrum for dets locale Liv. Derfor vil man ogsaa finde, at ved Tingenes egen Fornuft denne naturlige Inddeling (Kjøbstaden med sin Omegn, Kredsene med sin Hovedstad) gjør sig gjældende i mangfoldige Forhold, hvori gennem frivillige Foretagender en naturlig Trang søger Tyldestgjørelse; derfor vil man finde, at overalt, hvor Modsætninger og Kivaliteter fremtræde, der er det ikke mellem Kjøbstaden og dens District, men mellem de forskjellige Kjøbstæder og Districter indbyrdes. Mellem de første ere Interesserne identiske. Mellem de sidste kunne velbegrundede Forskjelligheder snart afføde en gavnlig Kappelyst, snart udarte til en misundelig Strid. Intet vilde derfor være unaturligere, end om Lovgivningen vilde bygge paa en Forudsætning, der ikke findes i Virkeligheden, knap i Forestillingerne, og hvis Udjevning, hvor deraf endnu maatte findes Rest, er Betingelse for en sund og dygtig Udvikling af de offentlige Forhold.

Det kan ikke herimod afgive nogen Indvending, at Kjøbstædernes Communalbestyrelser, naar man vil spørge dem, ville udtale sig for deres egen størst mulige Uafhængighed. Elige rigssumiddelbare Lyfter vil man ogsaa finde hos Sogneforstanderskaberne — vilde man især finde hos dem, hvis ikke Erfaringerne om Amtsraadene var ligesaa gamle som de selv. Det er en naturlig Følge af den indskrænkede Synskreds, som følger med en indskrænket Virkekreds, at man paa det communale Livs underste Trin mener, at den communale Frihed kun hviler der, at Alt, hvad der er over dette underste Trin, er Frihedens Modsætning. Derfor maa man ved Burderingen af saadanne Erklæringer ikke tabe af Sigte, at den lovgivende Wiisdom skal findes hos den øverste Statsstyrelse, og at Udtrykket for den oplyste Folkevillie er i Rigsdagen, saa at det nærmest kun er factiske Oplysninger, hvor saadanne behøves, som man maa søge omkring